Toneelgroep Amsterdam

€ 2.937.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.985.410
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.8 en artikel 3.10 lid 2 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Stichting Toneelgroep Amsterdam (hierna: Toneelgroep Amsterdam) is een grootstedelijk internationaal repertoiregezelschap onder leiding van directeur Ivo van Hove. Met een groot ensemble van acteurs speelt zij grootschalige, vernieuwende en vaak multidisciplinaire theaterproducties. Toneelgroep Amsterdam heeft een grote internationale uitstraling; het coproduceert met internationale partners, speelt veelvuldig over de grens en nodigt een keur aan internationale regisseurs uit om voorstellingen te maken.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Toneelgroep Amsterdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.937.000, bestaande uit € 2.670.000 voor de functie van groot theater en € 267.000 als opslag voor internationale statuur.

Toneelgroep Amsterdam is een theatergezelschap van excellente kwaliteit. Zij heeft veelbelovende artistieke plannen ontwikkeld die haar positie als toonaangevend gezelschap verder versterken. Ook ondersteunt de raad de voortzetting van het succesvolle talentontwikkelingsprogramma. Hij is van mening dat Toneelgroep Amsterdam in het reisbeleid haar focus terecht verlegt naar de Amsterdamse en internationale speelbeurten, al moet dit niet onevenredig ten koste gaan van de toegankelijkheid in Nederland. De raad gaat ervan uit dat de financiële stabiliteit van de organisatie in de toekomst wordt gewaarborgd.

Er zijn drie instellingen in de grote gemeenten die een aanvraag doen als groot theatergezelschap. De raad adviseert op basis van een vergelijking tussen de artistieke kwaliteit van de drie aanvragers om Toneelgroep Amsterdam te subsidiëren als groot theatergezelschap. Voor een integrale afweging tussen de verschillende aanvragers groot theatergezelschap, zie de inleiding.

Toneelgroep Amsterdam neemt in de internationale theaterwereld een voorhoedepositie in. In de toekomst zal zij haar mondiale zichtbaarheid en haar internationale partnerschappen versterken. Om die reden komt de instelling in aanmerking voor de toeslag van tien procent van het subsidiebedrag voor internationale excellentie.

Beoordeling

Kwaliteit

Toneelgroep Amsterdam heeft de afgelopen periode haar reputatie als internationaal excellerend theatergezelschap bestendigd. De theaterproducties zijn over het algemeen van hoge kwaliteit en tonen op ieder gebied groot vakmanschap. Het werk van directeur Ivo van Hove, dat fungeert als boegbeeld van het gezelschap, heeft een grootse theatrale zeggingskracht. Het gezelschap beschikt over geweldige acteurs, die medebepalend zijn voor het gezicht en de aantrekkingskracht van Toneelgroep Amsterdam.

In de plannen voor de komende periode wordt de succesvolle koers van het gezelschap voortgezet. De instelling kondigt een aantal beloftevolle producties aan, waarin samengewerkt wordt met klinkende namen als het Koninklijk Concertgebouworkest, Collegium Vocale en F.C. Bergman. Ook de keuze voor Simon Stone als nieuwe vaste regisseur vindt de raad interessant. De producties van andere buitenlandse gastregisseurs zijn ook een verrijking voor het Nederlandse theateraanbod. Deze zijn over het algemeen van hoog artistiek niveau, hoewel meestal minder beeldbepalend voor het gezelschap.

Toneelgroep Amsterdam heeft de afgelopen jaren een aantal getalenteerde jongere regisseurs aan zich verbonden die ervaring hebben opgedaan in de grote zaal en inmiddels zijn uitgestroomd naar andere BIS-gezelschappen. Voor de komende periode wordt dit succesvolle talentontwikkelingsprogramma samen met de Toneelschuur en Frascati terecht voortgezet.

Toneelgroep Amsterdam kondigt daarnaast aan om het schrijven van toneelteksten voor de grote zaal te stimuleren. De raad vindt dit een lovenswaardig initiatief, maar vindt deze plannen vooralsnog te schetsmatig om er een goede indruk van te krijgen.

De internationale uitstraling van Toneelgroep Amsterdam is onontkoombaar. Het gezelschap speelt inmiddels op alle continenten en gaat met theaters, festivals en gezelschappen van wereldformaat coproducties aan. Daardoor heeft Toneelgroep Amsterdam niet alleen een mondiale uitstraling, maar is ze ook in staat producties te maken op een schaal en met een cast die anders moeilijk te realiseren zijn.

Ondanks het kosmopolitische profiel valt het de raad op dat het acteurstableau nauwelijks cultureel divers is. Op het gezelschap rust in de ogen van de raad de verantwoordelijkheid om de culturele samenstelling van de stad Amsterdam te weerspiegelen. De raad vindt de eigen interpretatie van culturele diversiteit te beperkt. Hij verwacht van Toneelgroep Amsterdam dat zij het ensemble de komende periode versterkt met acteurs met een niet-westerse achtergrond en zodoende een voorbeeld neemt aan soortgelijke Angelsaksische topgezelschappen.

Educatie en participatie
Toneelgroep Amsterdam ontwikkelt verschillende activiteiten in het kader van educatie, namelijk een juniorproductie, de mogelijkheid te spelen in het toneelbeeld en workshops. Deze projecten leveren onmiskenbaar een bijdrage aan het Amsterdamse educatieve aanbod, maar ontberen een visie op educatie die aansluit bij het artistieke profiel van Toneelgroep Amsterdam. Dit vindt de raad een gemiste kans, ook omdat educatieve activiteiten voor volwassenen, zoals ‘Wish you were here’, de theaterproducties van Toneelgroep Amsterdam wel vanuit een artistiek perspectief in een bredere maatschappelijke context plaatsen. Het gezelschap zou deze activiteiten ook kunnen verbreden door bijvoorbeeld allianties aan te gaan met Amsterdamse hogescholen en de universiteiten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik
Toneelgroep Amsterdam bereikt een groot publiek van meer dan 100.000 bezoekers per jaar en bouwt vooral in Amsterdam een nauwe band op met haar achterban. Het uitgebreide reprisebeleid werpt zijn vruchten af en zorgt ervoor dat oude producties telkens weer nieuw publiek trekken. De afgelopen jaren is ook het aantal internationale toeschouwers toegenomen; niet alleen in het buitenland met meer dan 40.000 bezoekers in 2014, maar ook in de eigen schouwburg door boventiteling toe te voegen aan voorstellingen.

De raad vindt de voorziene, beperkte groei van bezoekersaantallen realistisch. Daarnaast verlegt Toneelgroep Amsterdam accenten in haar reisbeleid. De instelling schrijft in het activiteitenplan dat zij gemiddeld twintig voorstellingen per jaar meer in Amsterdam gaat spelen en meer internationale tournees gaat maken (tot een aantal van 75 speelbeurten per jaar). Verder zal Toneelgroep Amsterdam met slechts één succesvolle repriseproductie per jaar door het land reizen en zal zij twee nieuwe producties in zes steden spelen.

De raad ondersteunt deze keuze, gezien het profiel van het gezelschap, dat vooral de nadruk legt op de Amsterdamse en internationale oriëntatie. Niettemin vindt de raad het belangrijk dat het werk van Toneelgroep Amsterdam voor een breed Nederlands theaterpubliek toegankelijk blijft. Daarom is hij van mening dat het gezelschap zich moet inspannen om het aantal speelplekken van de reizende producties uit te breiden.

De raad benadrukt ook dat er een goede strategie vereist is om met minder reisbeurten toch het aantal bezoekers buiten Amsterdam te consolideren. De marketingplannen zijn daartoe een goede aanzet.

Ondernemerschap
Toneelgroep Amsterdam heeft op dit moment een gezonde financiële positie. De afgelopen jaren heeft het gezelschap flink geïnvesteerd in het aantrekken van sponsors en particuliere producenten. Dat heeft zijn vruchten afgeworpen, waardoor het zich financiële tegenslagen kan veroorloven. Daarnaast heeft het gezelschap door middel van buitenlandse coproducenten een groot productiebudget tot zijn beschikking.

Ook voor de komende periode verwacht Toneelgroep Amsterdam een fikse groei van private middelen, die gezien haar ervaringen realistisch is. De instelling haalt ruim de eigen inkomstennorm.

Toneelgroep Amsterdam becijfert in haar plan echter dat zij jaarlijks een gemiddeld tekort van 190.000 euro opbouwt en stelt dat zij zonder verhoging van de structurele subsidies van het Rijk en de gemeente Amsterdam haar plannen niet kan uitvoeren. De raad verwacht dat Toneelgroep Amsterdam, als die subsidies niet worden verhoogd, haar begroting zal aanpassen, zodat zij geen onverantwoorde financiële risico's neemt.

Volgens de instelling heeft de raad van toezicht in 2015 de statuten getoetst aan de Governance Code Cultuur en waar nodig aanpassingen gedaan, maar de raad mist een verdere reflectie hierop.